

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	5
2. Problem dużych zbiorów danych eksperymentalnych, czyli jak poprawnie organizować dane w macierze i tablice wielomodalne	9
2.1. Miary podobieństwa między obiektami w macierzach i tablicach wielomodalnych	11
2.2. Metody wstępnej transformacji danych zorganizowanych w macierze i tablice wielomodalne	15
3. Metody badania struktury danych – metody uczenia bez nadzoru	18
3.1. Analiza czynników głównych	18
3.2. Metody analizy skupień.....	22
3.2.1. Sposoby łączenia obiektów lub parametrów stosowane w analizie skupień.....	23
3.2.2. Analiza skupień uzupełniona o kolorową mapę danych doświadczalnych	25
3.3. Analiza danych wielomodalnych	26
3.3.1. Konstrukcja modeli TUCKER	27
3.3.2. Konstrukcja modelu PARAFAC	30
3.4. Autoasocjacyjne sieci neuronowe jako nieliniowy wariant metody PCA	31
3.5. Przykłady zastosowania metod uczenia bez nadzoru do badania struktury danych z obszaru górnictwa	35
3.5.1. Przykład zastosowania analizy czynników głównych do opracowania danych charakteryzujących parametry techniczno-organizacyjne śląskich kopalń w latach 1998–2005.....	35
3.5.2. Opracowanie danych ankietowych dotyczących oceny parametrów kształtujących zagrożenie wybuchowe w pokładach metanowych z zastosowaniem metod badania struktury danych	51
4. Metody badania struktury danych – metody uczenia z nadzorem	77
4.1. Techniki kalibracyjne	77
4.2. Ocena poprawności dopasowania i zdolności predykcyjnych modeli kalibracyjnych	81
4.3. Techniki dyskryminacyjne i klasyfikacyjne	82
4.3.1. Metody drzew klasyfikacji i regresji.....	82
4.3.2. Maszyna wektorów wspierających	83
4.4. Przykłady zastosowania metod kalibracyjnych do danych z obszaru górnictwa.....	86
4.4.1. Zastosowanie metody częściowych najmniejszych kwadratów do opisu zależności między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach stałych z roku 2005 i wszystkimi badanymi parametrami techniczno-organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005.....	87
4.4.2. Zastosowanie regresji krokowej do konstrukcji modelu opisującego zależność między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach stałych z roku 2005 i badanymi parametrami techniczno-organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005	89
4.4.3. Konstrukcja modeli częściowych najmniejszych kwadratów opisujących zależność między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach bieżących i badanymi parametrami techniczno-organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005	90
4.4.4. Konstrukcja modeli regresji krokowej opisujących zależność między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach bieżących i badanymi parametrami techniczno-organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005	92
5. Problem występowania brakujących elementów i obiektów odległych w danych eksperymentalnych	95
5.1. Przyczyny występowania brakujących elementów w danych eksperymentalnych	95

5.2. Metody badania struktury danych dla danych z brakującymi elementami	97
5.2.1. Wpływ wstępnej inicjalizacji brakujących elementów na szybkość uzbieźnienia algorytmu EM/TUCKER3 na przykładzie symulowanych danych dotyczących jakości wód dołowych.....	99
5.3. Opracowanie danych zawierających obiekty odległe	101
5.3.1. Identyfikacja obiektów odległych w dużych zbiorach danych eksperymentalnych	102
5.4. Opracowanie danych zawierających jednocześnie brakujące elementy i obiekty odległe	109
5.5. Zastosowanie stabilnej metody częściowych najmniejszych kwadratów do konstrukcji modeli opisujących zależność między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach stałych z roku 2005, a parametrami techniczno- organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005	109
5.6. Zastosowanie stabilnej metody częściowych najmniejszych kwadratów do konstrukcji modeli opisujących zależność między jednostkowym kosztem wydobycia węgla w cenach bieżących, a parametrami techniczno-organizacyjnymi śląskich kopalń w latach 1998–2005	112
6. Planowanie eksperymentu	116
6.1. Istota planowania eksperymentu	116
6.2. Konstrukcja planów eksperymentów	118
6.2.1. Warunki optymalności planów eksperymentów	119
6.2.2. Konstrukcja planów czynnikowych na dwóch poziomach	120
6.2.3. Konstrukcja planów czynnikowych na trzech poziomach	122
6.2.4. Konstrukcja planów czynnikowych wielopoziomowych.....	124
7. Podsumowanie	127
Literatura	129